

Motion till riksdagen 2024/25:2997

av **Markus Wiechel m.fl. (SD)**

Den svenska diasporan

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av möjligheten för svenska medborgare bosatta i utlandet att e-rösta och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en utmärkelse för framstående utlandssvenskar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en egen valkrets för den svenska diasporan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

E-röstning från utlandet

Över 660 000 svenskar uppskattas för närvarande bo i utlandet, och utgör således en befolkning motsvarande Sveriges näst största kommun. Av dessa beräknas omkring 170 000 vara röstberättigade, men valdeltagandet är oroväckande lågt; i valet 2018 var valdeltagandet inte ens 40%. Utlandssvenskar uppfattar sig som en icke-prioriterad grupp och skulle med all sannolikhet ha ett högre valdeltagande och således utnyttja sin demokratiska rätt att rösta om denna upplevda känsla var annorlunda. Förutom möjligheten att brevrösta så måste man ta sig till antingen en ambassad eller ett konsulat i landet, vilket kan innebära både kostsamma och tidskrävande resor. En annan

problematik är att man inte kan rösta på valdagen från utlandet och röstmottagningen i utlandet börjar och avslutas vid olika tidpunkter. Om du fallit ur röstlängden kan du som utlandssvensk inte heller rösta ens om du befinner dig i Sverige. Detta påpekas även i Valmyndighetens Erfarenhetsrapport från valet 2018. Enligt Valmyndighetens Erfarenhetsrapport finns även andra brister när det kommer till röstning från utlandet så som ansvarsantagande för att säkerställa att man uppfyller Vallagens krav för förtidsröstning, däribland god tillgänglighet och utbildade röstmottagare, samt sårbarheten inom brevröstningen som medförs av problem med post och distribution. Genom att introducera e-röstning ökar fönstret för valdeltagandet genom att den röstberättigande kan rösta till och med valdagen. Dessutom skulle e-röstningen eliminera besväret att ta sig till en vallokal och risken för att brevröster från utlandet kommer bort eller inte kommer i tid skulle försvinna. I Estland har e-röstning varit möjligt sedan 2005. Genom att erbjuda olika sätt att legitimera sig (ID-kort med pinkod, digitalt ID eller mobilt ID) kan medborgare utanför Estland e-rösta. De ester som ska rösta kan testa e-röstningssystemet på en webbplats för att säkerställa att identifikationen fungerar. Valdeltagandet bland utlandsboende ester har ökat sedan e-röstning infördes år 2008. En annan viktig aspekt med e-röstning är möjligheten att nå yngre röstdeltagare. Dagens ungdomar är uppväxta i ett digitalt samhälle där man tar för givet att man ska kunna hantera sin vardag via datorn, plattan eller sin smartphone. Genom att enkelt kunna rösta och påverka den politik som förs i landet knyts de yngre utlandssvenskarna närmare Sverige. E-röstning är således inget nytt, utan har genomförts med stor framgång i ett grannland, något motionärerna uppmanar Sveriges riksdag att ta lärdom av och att snarast införa denna möjligheten för svenska medborgare boendes i utlandet.

Uppmärksammande av framstående utlandssvenskar

Hedersutmärkelser, priser och diplom är ett fantastiskt sätt att uppmärksamma och visa uppskattning gentemot personer som gör någonting gott. Ändå används detta verktyg väldigt sparsamt i Sverige, trots att det inte behöver innebära några större kostnader eller åtaganden. Här finns det att lära av länder som tydligt visar sin uppskattning för medborgare som gjort en stor insats för sina medmänniskor, sitt land eller på olika sätt bidragit till glädje, välmående och framgång.

Föreningen svenskar i världen är ett exempel på en organisation som valt att uppmärksamma personer som gjort någonting gott. Organisationen är en röst för de hundratusentals svenskar som bor utomlands, ofta för att de önskat verka fullt ut i sin profession och funnit bättre möjligheter till detta i andra länder. Många av dessa svenskar bidrar med sin kunskap på ett sätt som kommer många till del och de fungerar ofta som ett skyltfönster för Sverige. De är en bidragande orsak till välfungerande samarbeten över gränserna och inhämtning av ny information eller kunskap.

Sedan 1988 har svenskar i världen årligen delat ut utmärkelsen ”Årets svensk i världen” till svenska medborgare som på ett extraordinärt sätt har utmärkt sig inom sitt verksamhetsområde och satt både sig själva och Sverige på världskartan. Bland tidigare pristagare har vi sett framstående forskare, diplomater, entreprenörer, författare, idrottsmän och många andra. År 2021 blev exempelvis Mikael Dolsten (global forskningschef på Pfizer) utnämnd till Årets svensk i världen, till följd av sitt framgångsrika arbete med att tillsammans med Biontech ta fram ett vaccin mot covid-19. Bland tidigare pristagare kan nämnas diplomaten Staffan de Mistura (2016), fotbollsspelaren Zlatan Ibrahimović (2013), författaren Astrid Lindgren (1997) och IKEAs grundare Ingvar Kamprad (1989).

Att det delas ut ett pris av en ideell förening är naturligtvis jättebra, men det tydliggör behovet av att det offentliga Sverige blir bättre på att uppmärksamma framgångsrika svenskar och då inte minst utlandssvenskar – en ovärderlig resurs för vårt land. Ett sådant åtagande bör inte vila på en ideell förening. Med anledning av detta bör det, exempelvis av riksdagens talman eller en för det aktuella fallet lämplig ambassadör, årligen delas ut en utmärkelse för utlandssvenskar som utmärkt sig genom goda gärningar inom professionen eller ideellt, vilket satt både sig själva och Sverige på världskartan.

Egen valkrets för utlandssvenskar

Idag är det inte helt klart hur många utlandssvenskar som finns, men enligt de beräkningar som gjorts av intresseorganisationen Svenskar i Världen handlar det om ungefär 660 000 personer, d.v.s. cirka sju procent av den totala befolkningen. Trenden pekar dessutom åt att allt fler utvandrar från Sverige (år 2018 utvandrade 46 981

personer från Sverige) och idag skulle den samlade diasporan nästan motsvara invånartalen i Göteborg och Norrköping tillsammans. Övriga Norden samt Storbritannien och USA toppar listan över utvandringsländer, men den samlade diasporan är rent generellt väldigt delad då svenska medborgare valt att bosätta sig över i stort sett hela världen.

Ända fram till valet 1994 tillhörde utlandssvenskarna en särskild röstlängd med ett specifikt valdistrikt i varje riksdagsvalkrets. I vallagen 1997 ändrades det till att utlandssvenskar fördes till det valdistrikt där de senast var folkbokförda och denna bestämmelse finns kvar även i den senaste vallagen från 2005.

Till följd av utlandssvenskars svårigheter att på samma sätt som andra vara delaktiga i det svenska samhället, är valdeltagandet bland utlandssvenskar förhållandevis lågt. Vad som framkommit är också ett missnöje bland vissa utlandssvenskar, då de känner sig exkluderade i de svenska valen som i stor utsträckning fokuserar på inrikesfrågor som inte berör dem. Ett antal länder har valt system för särskild representation för utlandsboende vilket stimulerat medborgarna att bli mer delaktiga i den demokratiska processen. Mot bakgrund av detta bör regeringen verka för att utlandssvenskarna får en egen riksdagsvalkrets.

Markus Wiechel (SD)

Lars Andersson (SD)

Victoria Tiblom (SD)